Yr Arglwydd Elis-Thomas AC/AM
Y Gweinidog Diwylliant, Twristiaeth a Chwaraeon
Minister for Culture, Tourism and Sport

Ein cyf/Our ref: MA-P/DET/0624/18

Rhodri Glyn Thomas
Llywydd
Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Penglais
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 3BU

13 Mawrth 2018

Annwyl Rhodri

Mae ein sefydliadau diwylliannol cenedlaethol yn chwarae rhan allweddol ym mywyd Cymru, drwy sicrhau bod pawb yng Nghymru yn cael mynediad i'w threftadaeth, a'u bod yn rhan bwysig o'n heconomi twristiaeth. Rydych yn rhan o gymuned ddiwylliannol gyffrous, greadigol ac ysbrydoledig.

Hoffwn ddechrau drwy eich llongyfarch ar flwyddyn lwyddiannus i'r Llyfrgell Genedlaethol yn 2017-18, oedd yn cynnwys mentrau newydd i'r Llyfrgell Genedlaethol gyda lansio Rhaglen Archifau Cerddoriaeth Cymru, a'r fideo arloesol sy'n coffáu canmlwyddiant marwolaeth Hedd Wyn.

Hefyd, mae'r Llyfrgell Genedlaethol wedi cynnig cymorth gwerthfawr mewn meysydd gwaith penodol; yn enwedig:

- eich cyfraniad at y rhaglen *Cyfuno*: *Creu cyfleoedd drwy ddiwylliant*
- eich cefnogaeth i raglen "Cymru'n Cofio Wales Remembers 1914 – 1918"
- eich swyddogaeth yn rhaglen treftadaeth ddigidol Casgliad y Werin Cymru
- datblygu gweithio mewn partneriaeth drwy Cymru Hanesyddol
- rhoi cymorth ac arweiniad i'r sector amgueddfeydd yng Nghymru

Rwy'n edrych ymlaen at weld y gwaith hwn yn parhau yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Rwy'n parchu eich statws elusennol ac fel Siarter Frenhinol a'r angen i'r Llyfrgell Genedlaethol weithredu'n annibynnol o ddydd i ddydd. Fodd bynnag, fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, dylai amcanion y Llyfrgell Genedlaethol adlewyrchu polisïau Llywodraeth Cymru.

Mae'r llythyr hwn yn pennu nifer o flaenoriaethau a disgwyliadau ar gyfer y Llyfrgell Genedlaethol yr hoffem ichi eu hystyried wrth baratoi eich Cynllun Gweithredu ar gyfer 2018-19.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Dafydd.Elis-Thomas@llyw.cymru
Correspondence.Dafydd.Elis-Thomas@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn ogystal â gwaith craidd yr Amgueddfa fel y'i amlinellir yn ei Siarter, mae fy mlaenoriaethau ar gyfer y Llyfrgell Genedlaethol yn ystod y flwyddyn sydd i ddod i'w gweld yn Atodiad 1. Mae Atodiad 2 yn nodi'r Cymorth Grant a delir gan Lywodraeth Cymru i'r Llyfrgell Genedlaethol ar gyfer 2018-19 a'r Cymorth Grant a ragwelir ar gyfer 2019-20.

Mae tri o ysgogwyr clir ar gyfer ein holl waith. Mae *Llesiant i Bawb* yn nodi swyddogaeth allweddol diwylliant o fewn datblygiad y gymuned. Rwy'n awyddus i weld ein sefydliadau diwylliannol yn cynrychioli ac yn dathlu amrywiaeth cymunedau Cymru; croesawu pobl o bob cefndir; gwella iechyd a lles; helpu unigolion i ddatblygu sgiliau a phrofiadau ar gyfer gwaith a chynnig cyfleoedd i gyfrannu at weithgareddau diwylliannol ar draws ffiniau cymdeithasol. Caiff y dull hwn o weithio ei adlewyrchu hefyd yn *Golau yn y Gwyll* sy'n annog ein sefydliadau diwylliannol i gynyddu eu cyfraniad at, a'u cysylltiad â gweithgareddau diwylliannol gan bobl o bob cefndir.

Yn sail i bopeth yr ydym yn ei wneud, mae ein nodau llesiant a'n hamcanion fel a nodwyd yn *Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).* Dylai'r pum ffordd o weithio fod yn integredig o fewn eich cynllun strategol a dylech ddangos sut yr ydych yn cyflawni yr amcanion llesiant yr ydych wedi eu pennu mewn ymateb i ofynion y Ddeddf ar gyrff cyhoeddus.

Mae cynnal cyfrifoldebau statudol a chyrraedd safonau proffesiynol yn allweddol i ddangos bod y Llyfrgell Genedlaethol yn gofalu am ein casgliadau cenedlaethol ac yn eu datblygu. Mae gan y Llyfrgell ddyletswyddau statudol a rhwymedigaethau penodol mewn perthynas â mathau penodol o ddeunyddiau o dan y darnau isod o ddeddfwriaeth y DU:

- Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958, ac mae ganddi gyfrifoldebau hefyd mewn perthynas â dosbarthiadau rheoledig eraill o gofnodion
- Deddf Llyfrgelloedd Adneuo Cyhoeddus 2003 a Rheoliadau Llyfrgelloedd Adneuo Cyhoeddus (Gweithiau Di-brint) 2013

Rwyf yn disgwyl i'r Llyfrgell gadw ei Hachrediad Gwasanaeth Archifau a'i statws fel man adneuo o dan Ddeddf Cofnodion Cyhoeddus 1958; ac i weithio tuag at Achredu Amgueddfeydd. Rwyf hefyd yn eich annog i gynnal, ac os yn bosibl, wella eich llwyddiannau presennol o dan y safonau Rhagoriaeth mewn Gwasanaethau Cwsmeriaid a Croeso Cymru.

Dylid adlewyrchu'r uchod o fewn eich Cynllun Gweithredu drafft ar gyfer 2018-19, y dylai Llywodraeth Cymru ei dderbyn gennych erbyn 21 Mawrth 2018, er mwyn cymeradwyo'r nodau, yr amcanion a'r dangosyddion perfformiad o fewn y cynllun.

Rwyf yn disgwyl i'r berthynas rhyngom fod yn un sy'n seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch o'r ddwy ochr ac ar gyfathrebu agored a gonest. Rwy'n edrych ymlaen at dderbyn eich cynllun gweithredu ac i glywed mwy am eich gwaith yn ystod y flwyddyn a ddaw.

Yn gywir,

Yr Arglwydd Elis-Thomas AC/AM
Y Gweinidog Diwylliant, Twristiaeth a Chwaraeon
Minister for Culture, Tourism and Sport

Atodiad 1: Y Ffeithiau Allweddol

1.0 Unedig a Chysylltiedig
"Ein nod yw meithrin cenedl ble y mae pobl yn ymfalchïo yn eu cymunedau, yn yr hunaniaeth Gymreig a'r iaith Gymraeg, a'n lle yn y byd." (Ffyniant i Bawb; tudalen 19)

1.1 ***Nod Ffyniant i Bawb:*** **Creu cymunedau, diwylliant a iaith gref,**

Mae gan ein sefydliadau diwylliannol y gallu i helpu a galluogi pobl o bob cefndir i gymryd rhan ym mywyd diwylliannol Cymru, ac i gynorthwyo gyda chreu cymunedau cydlynus.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Sicrhau bod mwy o bobl y tu allan i'r adeilad yn gweld casgliadau, gwasanaethau ac adnoddau y Llyfrgell Genedlaethol, trwy weithgareddau allgymorth a phartneriaethau lleol; a pharhau i weithredu eich Cynllun Gwirfoddoli
- Parhau i ddarparu cymorth strategol i'r sector llyfrgelloedd ehangach yng Nghymru, yn enwedig trwy'r gwasanaeth Llyfrgell Digidol

1.2 **Nod *Golau yn y Gwyll:* Cynyddu cyfraniad, cynhwysiant a chysylltiad**

Gall y Llyfrgell Genedlaethol helpu Cymru i ddod yn genedl greadigol; gan roi mynediad i gyfleoedd diwylliannol i bobl o bob cefndir ac adlewyrchu amrywiaeth ein cenedl.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol barhau i ddatblygu gweithgareddau i gefnogi'r rhaglen *Cyfuno*; a'r tu hwnt i hyn:

- Annog a chynyddu y cyfraniad at weithgareddau diwylliannol o'r ystod ehangaf o gynulleidfaoedd amrywiol
- Monitro boddhad y defnyddiwr a chynnwys adborth y defnyddiwr mewn mentrau a datblygiadau yn y dyfodol

1.3 ***Nod Ffyniant i Bawb:*** **Hyrwyddo a diogelu lle Cymru yn y byd**

Mae gan y Llyfrgell Genedlaethol swyddogaeth bwysig o arddangos diwylliant, treftadaeth a iaith Cymru i gynulleidfa ryngwladol, gan helpu i hyrwyddo ein cenedl ledled y byd.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Gynnal a datblygu eich cysylltiadau rhyngwladol presennol
- Parhau i gyfrannu at Croeso Cymru i hyrwyddo Cymru, gan gynnwys trwy eich cymorth ar gyfer 'Blwyddyn y Môr' yn 2018.
- Darparu cynnwys digidol, gwasanaethau ac adnoddau o safon uchel i gyrraedd cynulleidfaoedd cenedlaethol a rhyngwladol

2.0 Cymru uchelgeisiol sy'n Dysgu
"Ein nod yw creu angerdd i bawb ddysgu trwy gydol eu bywydau…”
(Ffyniant i Bawb; tudalen 15)

2.1 Nod Ffyniant i Bawb: **Cefnogi pobl ifanc i fanteisio i'r eithaf ar eu potensial ac i greu uchelgais ac annog dysgu am oes**

Gall sefydliadau diwylliannol ehangu gorwelion pobl a chodi eu dyheadau, gan gynnig cyfleoedd ffurfiol ac anffurfiol i unigolion ddatblygu a chyflawni drwy gydol eu bywydau.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Ddenu cyllid ar gyfer gwaith ymchwil a gweithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau y sector addysg uwch
- Parhau i greu adnoddau dysgu digidol ar gyfer Hwb mewn partneriaeth ag Amgueddfa Cymru, y Comisiwn Brenhinol a Cadw

3.0 Cymru ffyniannus a diogel

"Ein nod yw economi yng Nghymru sy'n cynnig ffyniant i'r unigolyn ac yn genedlaethol tra'n lledaenu cyfleoedd a mynd i'r afael â diffyg cydraddoldeb..." (Ffyniant i Bawb, tudalen 7)

***3.1 Nod Ffyniant i Bawb:* Cefnogi pobl a busnesau i yrru ffyniant; mynd i'r afael â diffyg cydraddoldeb rhanbarthol a gwaith teg**

Mae angen gweithio gyda sefydliadau, staff ac undebau llafur cydnabyddedig er mwyn mynd i'r afael â gofynion sgiliau arbenigol o fewn y sector treftadaeth ddiwylliannol ehangach ac i reoli cysylltiadau ddiwydiannol.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Gydweithio â Phartneriaeth Strategol Cymru Hanesyddol a sectorau yr archifau a'r llyfrgell yng Nghymru ar ofynion sgiliau y sector a sgiliau arbenigol.
- Parhau i ddarparu cymorth strategol i'r sector archifau ehangach yng Nghymru, yn enwedig ym maes Cadwraeth Ddigidol
- Parhau i weithio gyda staff ac undebau llafur cydnabyddedig i gynnwys y newidiadau mwy hirdymor sy'n cael eu hargymell mewn adroddiadau gan PriceWaterhouse Coopers ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

***3.2 Nod Ffyniant i Bawb:* Datblygu twf cynaliadwy a mynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd**

Mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn gorff enwebedig o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Dylai egwyddorion cynaliadwyedd a syniadau hirdymor fod yn sail i gynllunio eich sefydliad.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Sicrhau bod gwaith cynnal a chadw ac adeiladu yn Amgueddfa Cymru sydd wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru yn cael ei reoli yn effeithiol ac yn effeithlon
- Parhau â'r gwaith o gynyddu cyllid o ffynonellau allanol i'ch gwneud yn llai dibynnol ar gyllid Grant gan Lywodraeth Cymru

4.0 Cymru iach ac egnïol

"Ein nod yw gwella iechyd a llesiant yng Nghymru, ar gyfer unigolion, teuluoedd a chymunedau lle mae iechyd da yn cael ei ystyried yn gaffaeliad naturiol i bawb." (Ffyniant i Bawb; tudalen 11)

***4.1 Nod Ffyniant i Bawb:* Hyrwyddo iechyd a llesiant da i bawb; a chreu cymunedau iachach ac amgylcheddau gwell**

Gall ein sefydliadau treftadaeth ddiwylliannol gefnogi ymdrechion ehangach i greu yr amodau iawn am well iechyd, llesiant a mwy o weithgarwch corfforol, gan gynyddu cynhwysiant cymdeithasol drwy gynnig cyfleoedd i bobl hŷn a phobl sydd â chyflyrau corfforol neu feddyliol i gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol.

Hoffwn i'r Llyfrgell Genedlaethol:

- Gefnogi mentrau ehangach i wella iechyd a llesiant, megis prosiect Wici-Iechyd / Wiki-Health

Atodiad 2: Cymorth ariannol

Bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi'r Cymorth Grant isod i'r Llyfrgell Genedlaethol yn 2018-19 i gyflawni'r blaenoriaethau a amlinellir yn y llythyr hwn. Ceir y ffigurau a ragwelir ar gyfer 2019-20 a 2020-21 hefyd (cyfalaf yn unig). Bydd Llywodraeth Cymru'n cadarnhau ei lefelau ariannu ar gyfer y dyfodol ar ôl llunio ei chyllideb flynyddol.

Refeniw	**Cyllideb 2018-19 £000**	**Cynllun 2019-20 £000**
Refeniw (gros)	10,285	10,285
Llai: incwm a gynhyrchir gan yr Llyfrgell	(700)	(700)
Cyfanswm Refeniw - (net)	**9,585**	**9,585**

Heb fod yn arian parod	**Cyllideb 2018-19 £000**	**Cynllun 2019-20 £000**
Dibrisiant*	1,250	1,250

**Mae dibrisiant yn eitem nad yw'n arian parod ac nid yw ar gael i'w dynnu i lawr yn ystod y flwyddyn*

Cyfalaf	**Cyllideb 2018-19 £000**	**Cynllun 2019-20 £000**	**Cynllun 2020-21 £000**
Grant Prynu	200	305	305
Grant Seilwaith Digidol	105		
Cyfalaf Cynnal a Chadw	3,000	2,400	275
Cyfanswm Cyfalaf	**3,305**	**2,705**	**580**

Cyllid ychwanegol nad yw'n Gymorth Grant a glustnodwyd eisoes er mwyn cefnogi gweithgareddau penodol:

	Cynlluniau 2018-19 £000	**Cynlluniau Dangosol 2019-20 £000**
Buddsoddi i Arbed: arbed ynni (cyfalaf)	(25)	-

	Cynlluniau 2018-19 £000	**Cynlluniau Dangosol 2019-20 £000**
Rhaglen Casgliad y Werin Cymru	I'w gadarnhau	I'w gadarnhau
Gweithgareddau Coffáu'r Rhyfel Byd Cyntaf	20	-

Telerau ac Amodau'r Cymorth Grant:

Mae'r cytundeb cyllido rhwng Amgueddfa Cymru a Llywodraeth Cymru (y ddogfen Fframwaith) yn nodi manylion y berthynas noddi a'r telerau a'r amodau sy'n gysylltiedig â'r cymorth grant y mae Llywodraeth Cymru yn ei roi i'r Llyfrgell Genedlaethol fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Darperir cyllid grant i'r Llyfrgell Genedlaethol o dan Adran 61 Deddf Llywodraeth Cymru 2006.

Mae'r ddogfen Fframwaith hefyd yn nodi amryfal ofynion gweithredol gan gyfeirio at ganllawiau a pholisïau o eiddo'r llywodraeth y mae angen i'r Llyfrgell Genedlaethol gydymffurfio â hwy, yn ychwanegol at ei dyletswyddau a'i chyfrifoldebau ei hun fel corff sydd â Siarter, fel Elusen Gofrestredig, a sefydliad cyhoeddus yng Nghymru. Fel y nodir yn y Ddogfen Fframwaith, Is-adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru (MALD) yw'r is-adran sy'n noddi y Llyfrgell Genedlaethol, a thrwy gyfarfodydd chwarterol, yn monitro'r cynnydd y mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn ei wneud yn unol â thargedau a cherrig milltir allweddol.

Rhaglen treftadaeth ddigidol Casgliad y Werin Cymru:

Gan fod y Llyfrgell Genedlaethol yn un o'r partneriaid cyflawni arweiniol ar gyfer rhaglen Casgliad y Werin Cymru, mae cyllid yn cael ei dyrannu iddi ar gyfer y rhaglen honno. Bydd y partneriaid cyflawni arweiniol yn cytuno'n flynyddol ar yr union ddyraniadau cyllid ar gyfer y blynyddoedd i ddod. Mae'n bosibl y bydd y dyraniadau a roddir i'r partneriaid cyflawni arweiniol yn amrywio o'r naill flwyddyn i'r llall, gan ddibynnu ar anghenion a blaenoriaethau'r rhaglen.

Telir y grant ar yr amod y cydymffurfir â Dogfen Fframwaith y Llyfrgell Genedlaethol.